

Kreditor Innsikt #2 2024

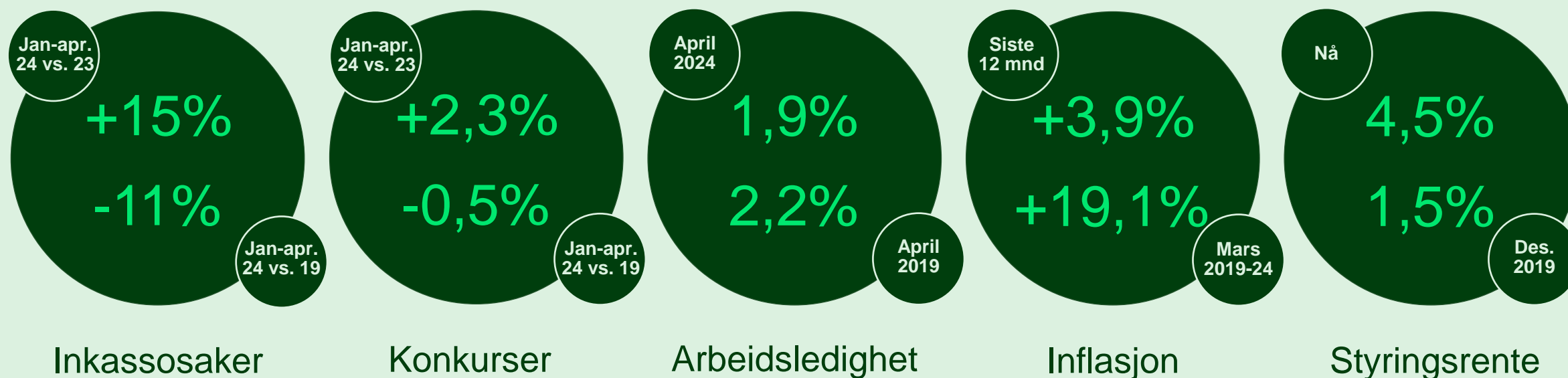
Rebecca Asplin, analytiker

Er vi over kneika?

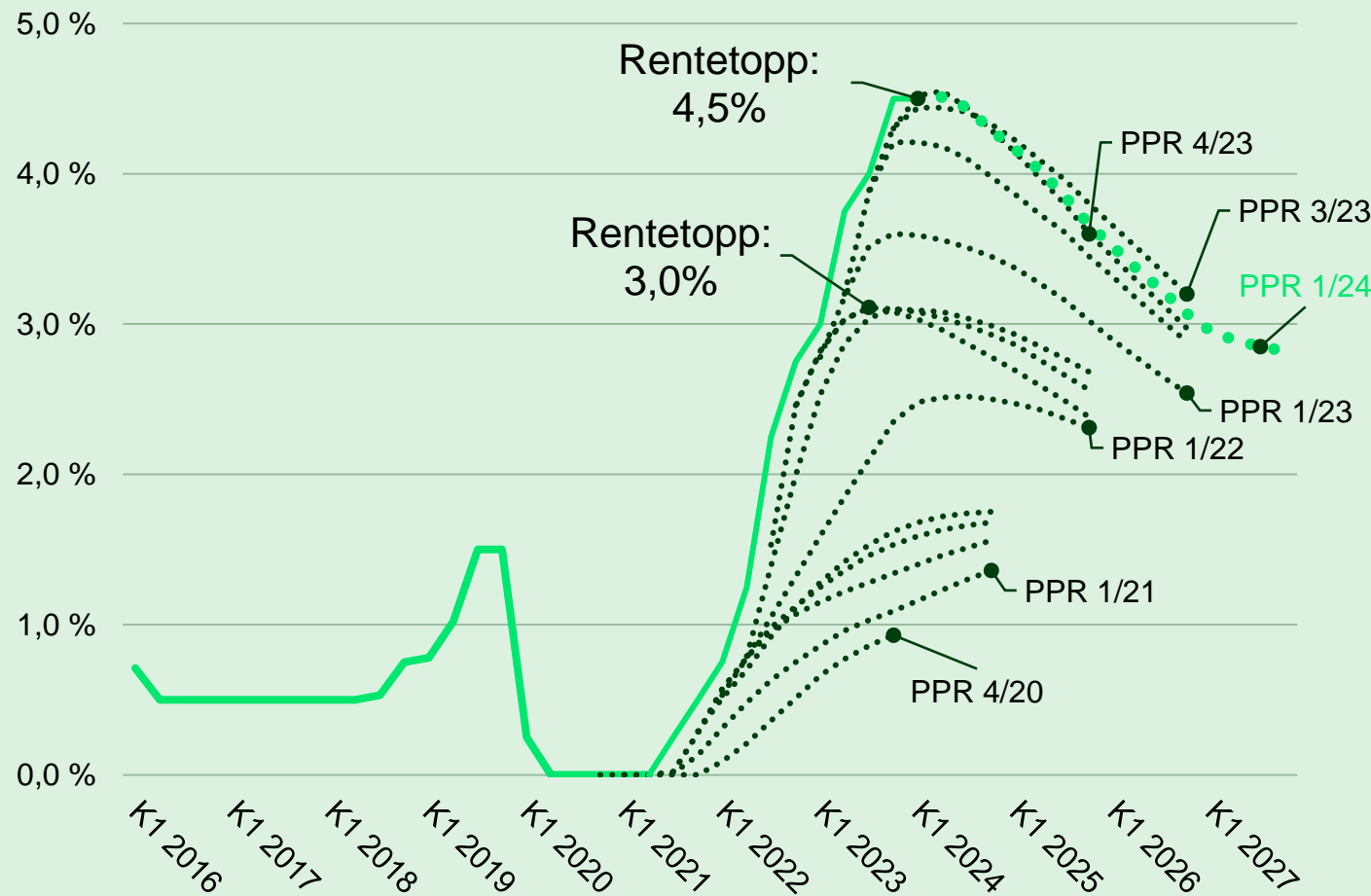
Hvordan står det til om dagen?

Så langt i år har antall nye inkassosaker økt med totalt 15%, men er fortsatt ned 11% sammenliknet med før pandemien. Likevel er det noen segmenter som har det tøffere enn andre. Antall konkurser og tvangsavviklinger er nesten tilbake på nivåene vi så før pandemien, arbeidsledigheten er fortsatt lav til tross for høy inflasjon og 14 rentehevinger. Bedriftene og husholdningene klarer seg fortsatt relativt bra. Spørsmålet er om vi er over kneika?

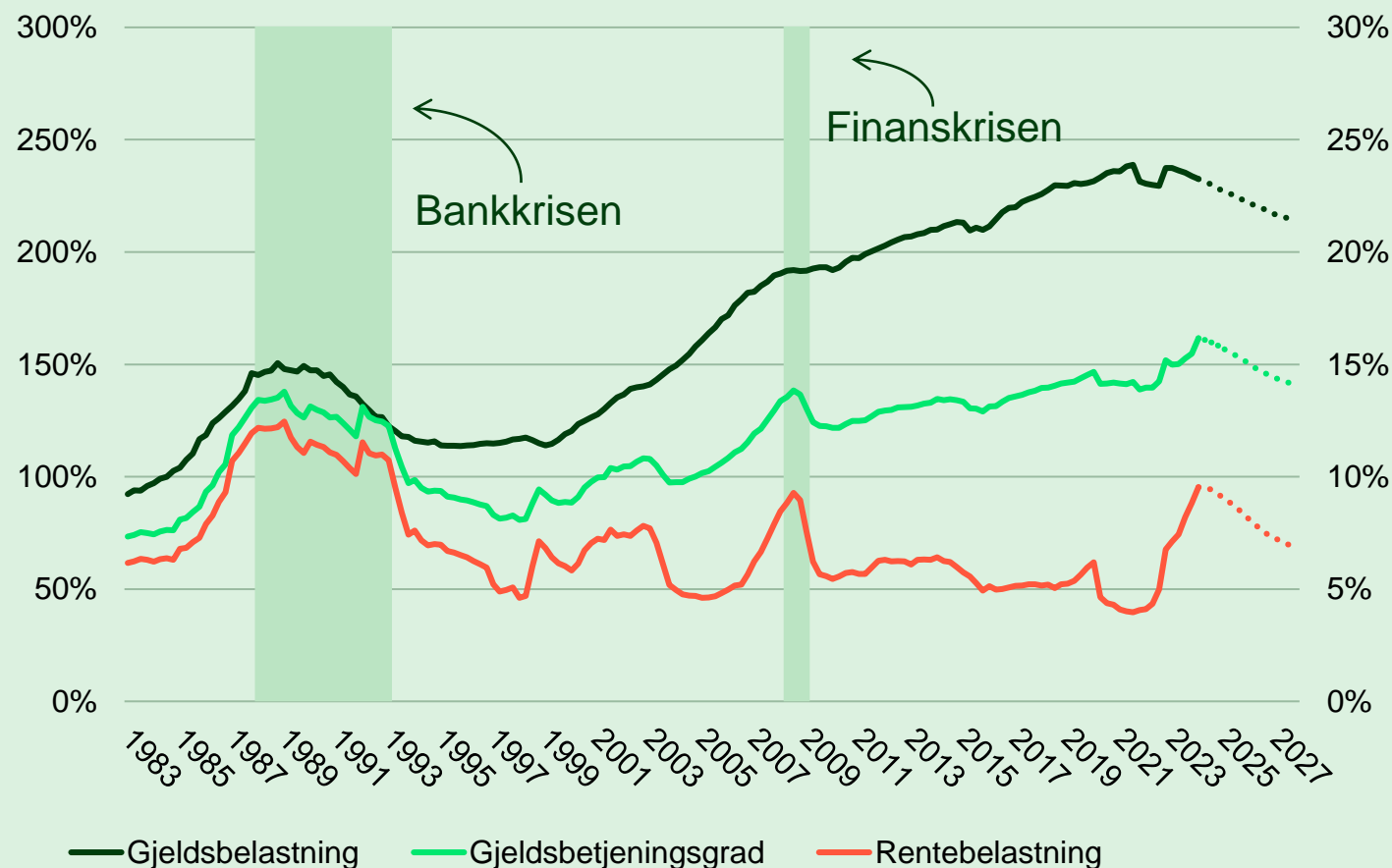
Det er vanskelig å forutse fremtiden

- På rentemøtet i mars i år signaliserte Norges Bank at styringsrenten blir liggende på 4,5% frem til høsten, før den gradvis avtar
- I rentebeslutningen som kom 3 mai i år signaliserte Norges Bank at ny informasjon kan indikere en rente på 4,5% lengre enn de tidligere så for seg
- Som det kommer tydelig frem i grafen til høyre er det ikke første gang Norges Bank må endre sine prognoser
- I hele 2022 ble det signalisert en rentetopp på 3% og igjen ble rentebanen hevet til dagens, PPR 1/4
- Selv i 2027 forventes en styringsrenten mellom 2,75% og 3%
- Under pandemien ble en vant til lave renter og nå som styringsrenten er på 4,5% har likviditeten blitt betydelig strammet inn for nordmenn og bedrifter
- Dessuten er det usikkert om det kommer noen rentekutt i år med betydelig svak kronekurs og et høyt lønnsoppgjør

Nordmenn har lastet opp med mer gjeld

- Historisk sett er ikke styringsrenten høy ettersom den eksempelvis var 16% i 1986
- Det som merkes nå er den høye gjeldsbelastningen, total gjeld i forhold til disponibel inntekt
- Siden bankkrisen på 90-tallet har nordmenn lastet opp med gjeld
- Nå er gjeldsbetjeningsgraden historisk høy og rentebelastningen er forbi nivået før finanskrisen
- Gjeldsbelastningen har gått fra omtrent 2 like før finanskrisen til nær 2,5 ganger i dag
- I følge Norges Banks prognose skal gjeldsbelastningen ned pga. lavere gjeldsvekst og høyere disponibel inntekt
- Tolv månedersveksten i husholdningenes gjeld var 3% i mars 2024
- Det er den laveste gjeldsveksten på 2000-tallet

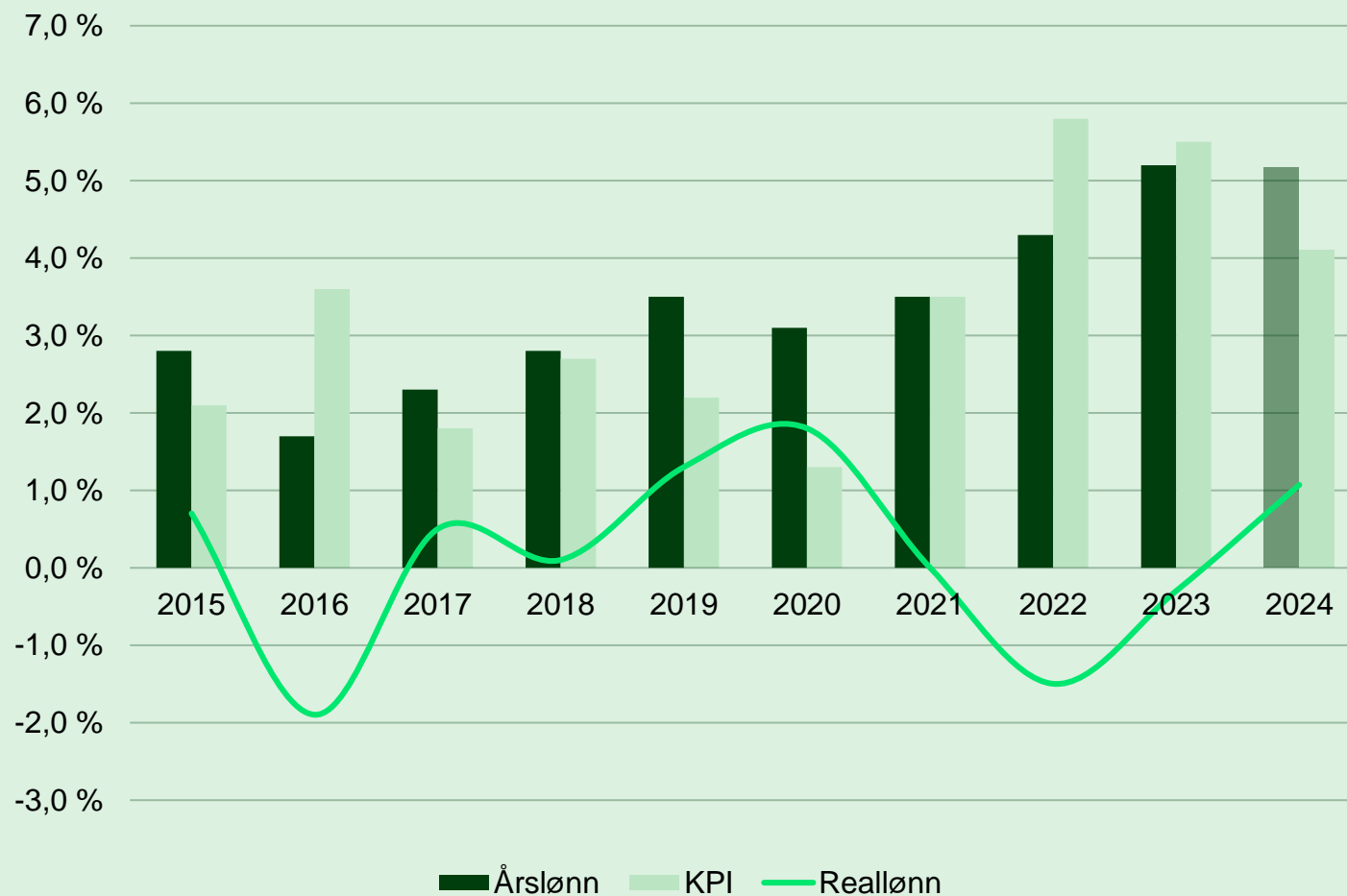

— Gjeldsbelastning — Gjeldsbetjeningsgrad — Rentebelastning

Gjeldsbetjeningsgraden er andelen av inntekt etter skatt for å betjene renter og avdrag.
Rentebelastning er andelen av inntekten etter skatt som går til å betjene renter på lån.

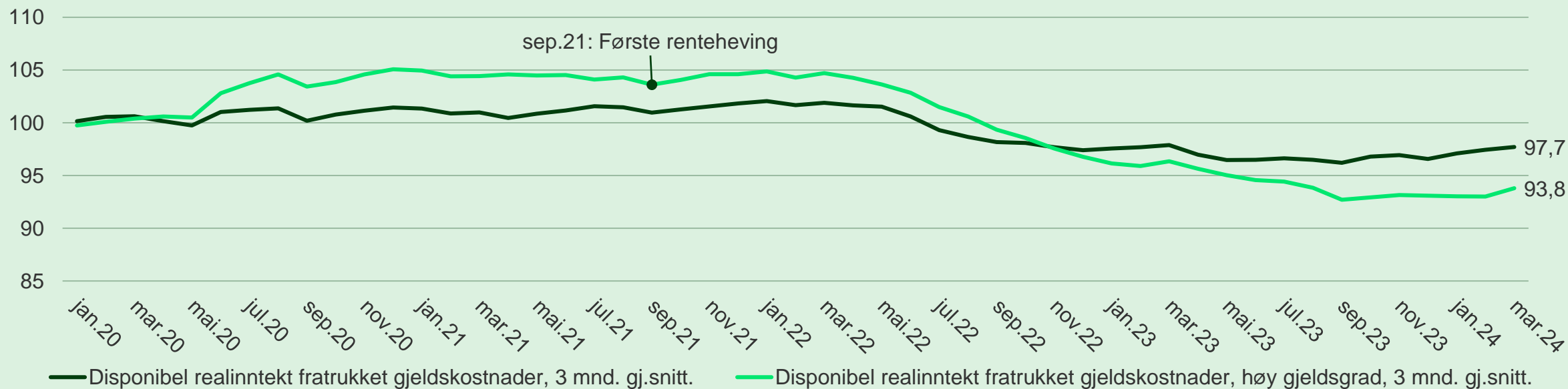
Ser ut som vi endelig vil få økt kjøpekraft i år

- Fra 2015 til 2023 har reallønnsveksten vært tilnærmet null
- Med et lønnsoppgjør med en ramme på 5,2% i 2023 skulle det bli økt kjøpekraft for husholdningene
- Ettersom inflasjonen, KPI, endte på 5,5% i 2023 ble det også reallønnsnedgang i 2023
- Også i år ser det ut til at lønnsveksten blir 5,2%
- Tolvmånedersveksten for inflasjonen endte på 3,9% i mars og TBU sitt anslag for 2024 er 4,1%
- Enn så lenge ser det ut til at husholdningene skal få reallønnsvekst i år
- Det er klart at økt kjøpekraft er fordelaktig for husholdningene og en bedret likviditet
- I motsatt ende vil bedriftene få økte kostnader som flere bransjer har signalisert kan bli utfordrende

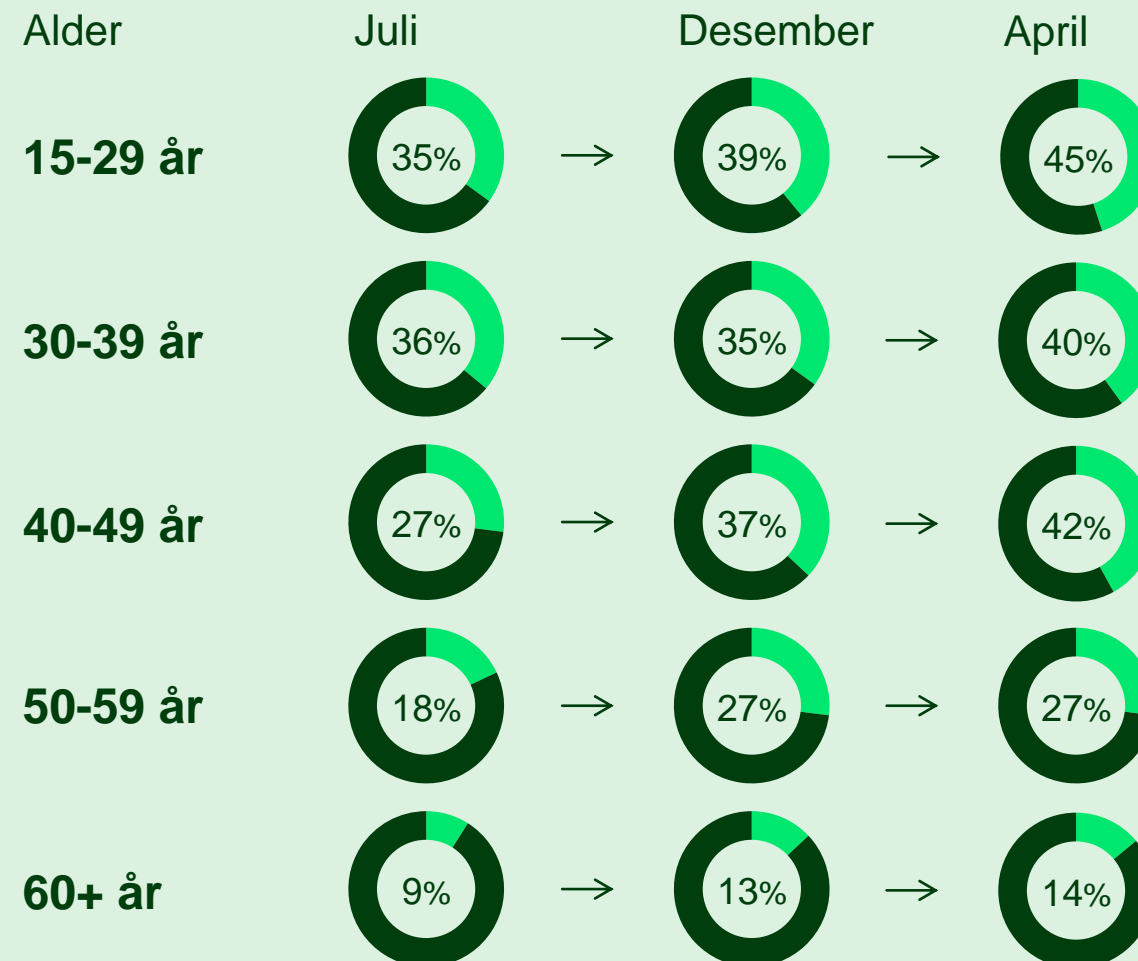
Utviklingen i disponibel realinntekt fratrukket gjeldskostnader har vært negativ

Dessuten er det interessant å se utviklingen i den disponible realinntekten når man trekker fra gjeldskostnadene. De med høy gjeldsgrad hadde lenge en høyere utvikling i inntekten, men etter de 14 rentehevingene har inntekten blitt redusert og er 6,2% lavere enn før pandemien.

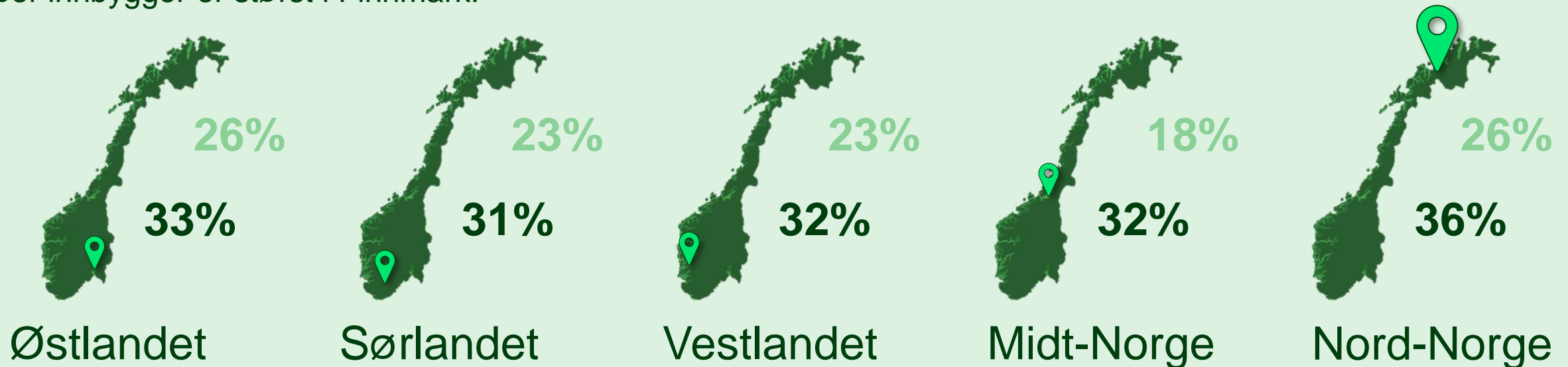
32% klarer ikke en uforutsett utgift på 10 000 kroner

- I sommer, på nyåret og nå i vår gjennomførte Norstat en undersøkelse for Kreditor for å se hvor mange som ikke klarer å betale en uforutsatt utgift på 10 000 kr
- Vår undersøkelse viser en gradvis forverring ettersom denne andelen har økt fra 24% til 28%, og er nå på 32%
- Dette samsvarer med tilbakemeldinger fra våre inkassokunder, som i økende grad har problemer med å betale regningene
- Utviklingen i andelen for de ulike aldersgruppene kan ses til høyre og fra høsten til nå kan man se en forverring for alle aldersgrupper
- Det er fortsatt de yngste som har det tøffest og for de fra 15-29 år er det nesten halvparten som ikke klarer en uforutsett utgift på 10 000 kr
- Det er marginale forskjeller fra desember til april for de over 49 år og det er disse to aldersgrupperingene som klarer seg best

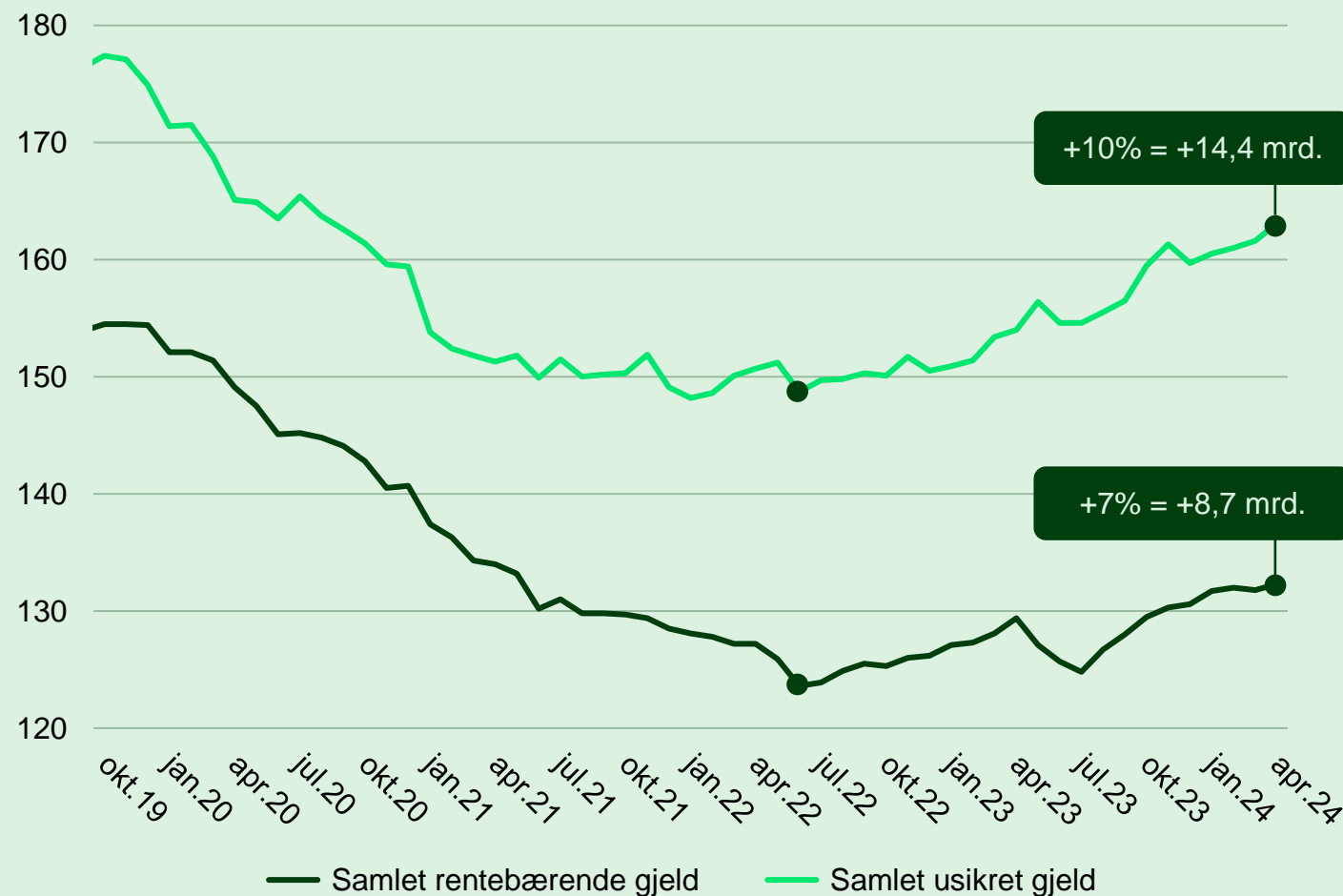
Det er mindre regionale forskjeller for de som ikke klarer å betale en uforutsett utgift på 10 000 kr

Fra den samme spørreundersøkelsen kartlegges det om det er regionale forskjeller for de som ikke klarer å betale en uforutsett utgift på 10 000 kr. Under kan en se at det har vært en betydelig forverring fra juli 2023, lysegrønn, til april 2024, mørkegrønn. Nå er andelen ganske lik for de ulike landsdelene og det er Nord-Norge som skiller seg ut med den høyeste andelen. Det er faktisk slik at den gjennomsnittlige forbruksgjeld per innbygger er størst i Finnmark.

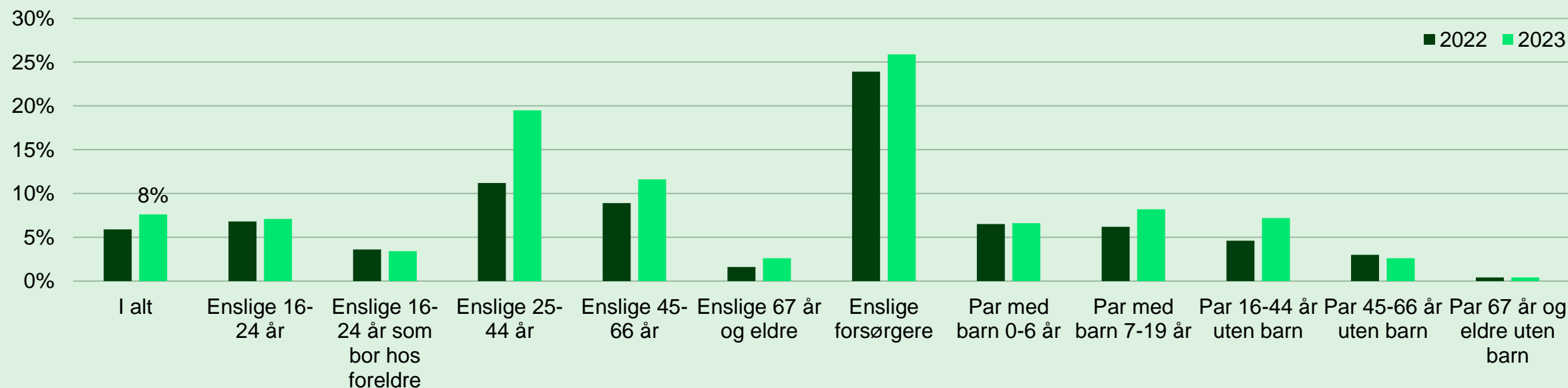
Samlet usikret gjeld snudde sommeren 2022

- Siden sommeren 2022 har samlet usikret gjeld fortsatt å vokse og er nå 10%, 14,4 mrd. høyere
- Det som har drevet veksten i samlet usikret gjeld de siste mnd. er den ikke-rentebærende gjelden. Dvs. kredittkort som ikke har forfalt
- Det kan man se tydelig i grafen til høyre hvor samlet rentebærende gjeld har flatet ut de siste mnd.
- Siden sommeren 2022 til nå har samlet rentebærende gjeld økt med 7%, 8,7 mrd.
- Det er først når den ikke-forfalte kredittkort-gjelden forfaller at man ser en mer bekymringsverdig utvikling
- Det er verdt å merke seg at disse tallene ikke er inflasjonsjustert og at inflasjonen fra juni 2022 til mars 2024 har økt med 8,2%
- Inflasjonsjustert er dermed økningen i den rentebærende gjelden lavere

Økonomiske vansker er mest utbredt blant enslige

Under kan man se andelen av befolkningen med minst ett betalingsproblem fordelt etter familiefase. I befolkningen i alt var det 8% som oppga at de har hatt minst et betalingsproblem i 2023. Den vanligste typen betalingsvansker er problemer med å betale boutgifter. 5% har ikke klart å betale regninger til boutgifter.

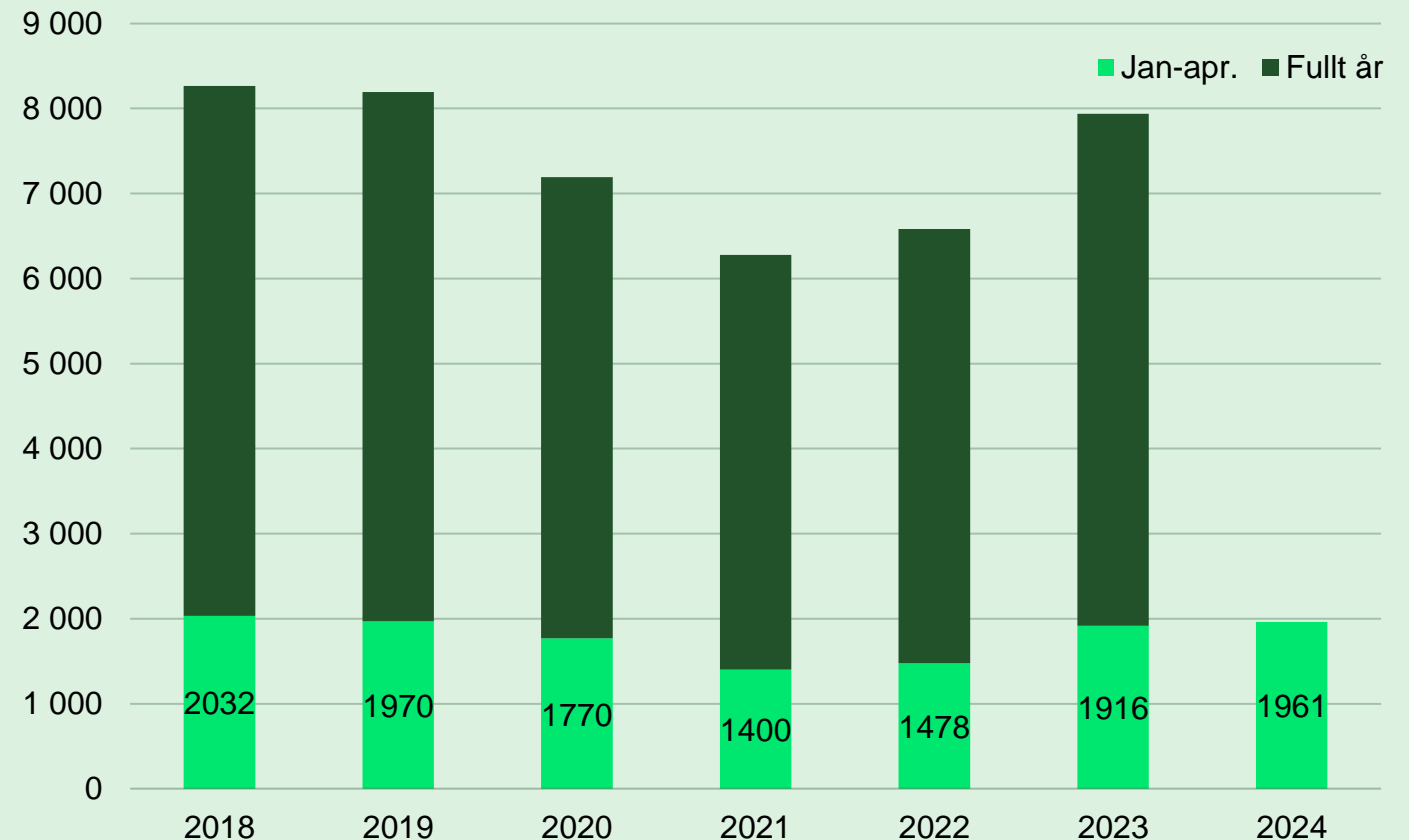

Minst ett betalingsproblem betyr at man har vært ute av stand til å betale enten husleie/fellesutgifter, boliglån, andre lån, elektrisitet eller kommunale utgifter det siste året.

Konkurstallene er tilbake til nivået før pandemien

- Så langt i 2024 har 1 961 bedrifter begjært konkurs eller blitt tvangsavviklet
- Dette er 2,3% flere enn i fjor og 0,5% færre enn før pandemien, 2019
- Antall konkurser og tvangsavviklinger i år er dermed på samme nivå som før pandemien
- Til sammenlikning har antall bedrifter steget med 13% fra 2019 til 2024
- Per 01.01.24 var det ca. 656 000 bedrifter registrert i Norge
- Sånn sett er det færre konkurser og tvangsavviklinger i forhold til antall bedrifter i 2024 enn i 2019
- Også i fjor økte årslønnen for nordmenn i snitt med 5,2%
- Likevel så vi ingen konkursboom i fjor, så det blir interessant å se om en konkursboom unngås også i år

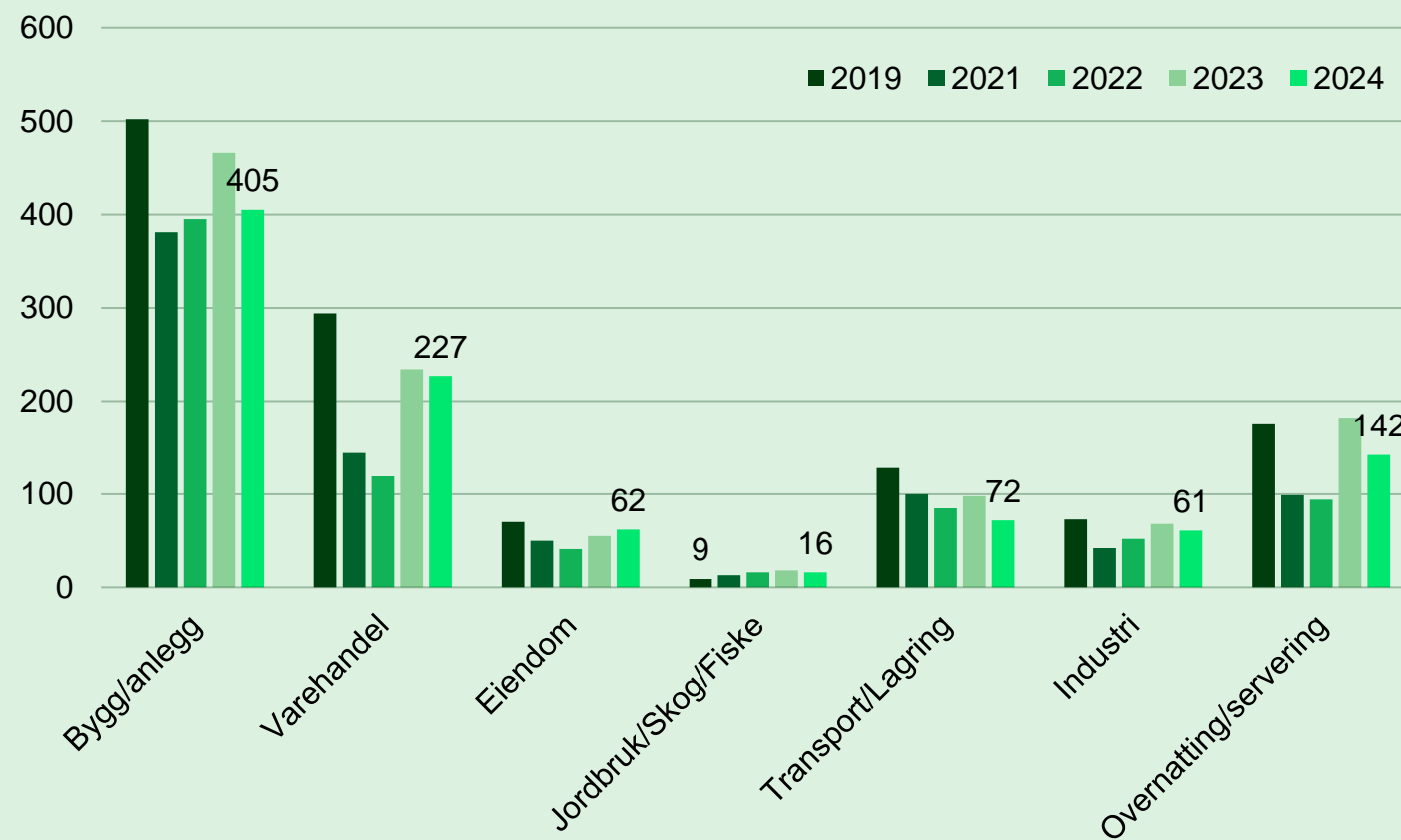
Antall konkurser og tvangsavviklinger

Hvordan ser konkursutviklingen ut for bransjene?

- Så langt i år er det kun flere konkurser innen jordbruk, skog og fiske sammenliknet med samme periode i 2019
- Det er flest konkurser innen bygg og anlegg, og så langt i år er det 19% færre konkurser sammenliknet med 2019
- Alle bransjene til høyre utgjør 54% av alle registrerte selskaper per 01.01.24:
 - Bygg/anlegg: 11%
 - Varehandel: 11%
 - Eiendom: 10%
 - Jordbruk, skog og fiske: 10%
 - Transport/lagring: 5%
 - Industri: 4%
 - Overnatting/servering: 3%
- Det er tydelig forskjell på antall konkurser i forhold antall selskaper for de ulike bransjene

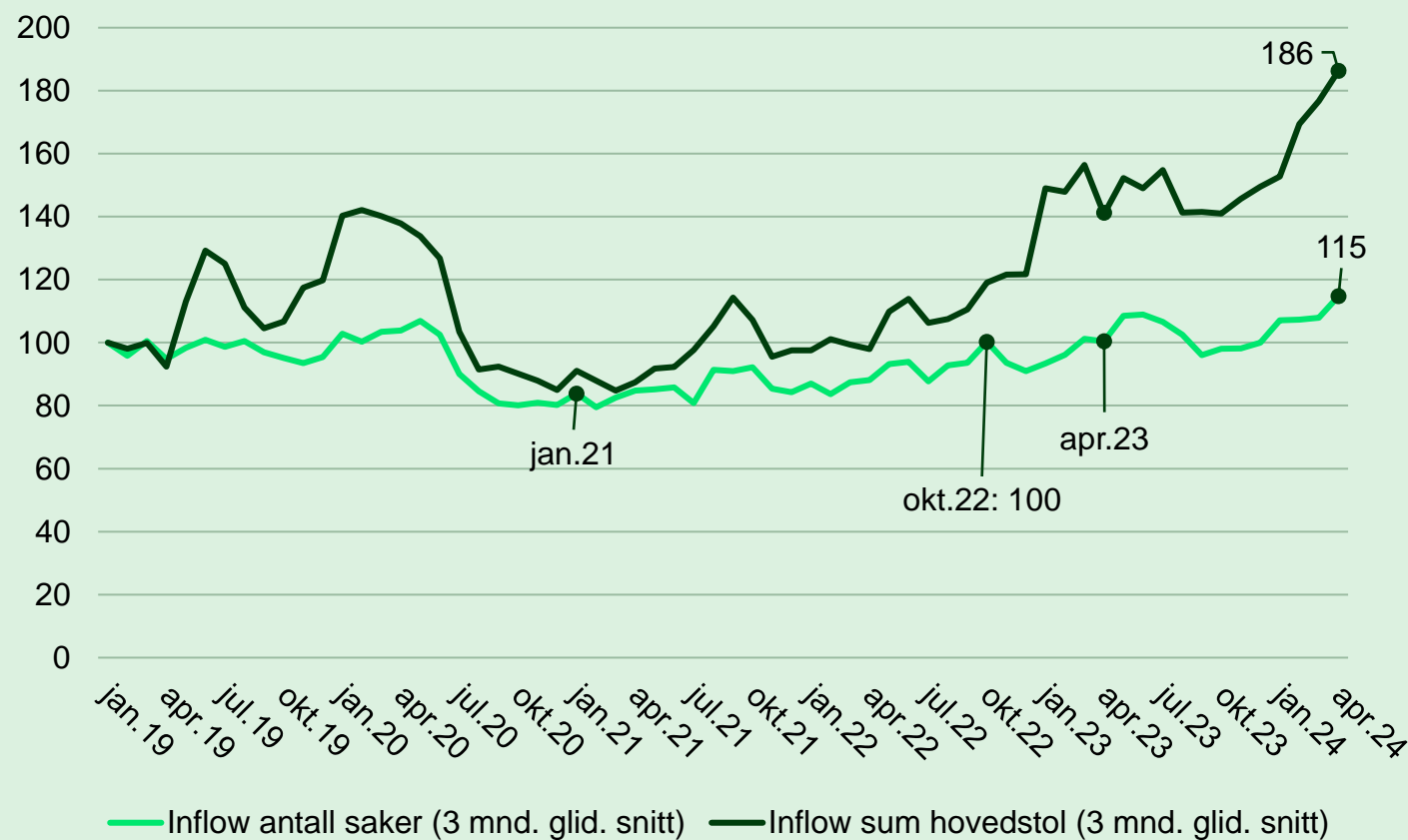
Antall konkurser fra januar til april

Hvordan håndterer bedriftene utfordrende tider?

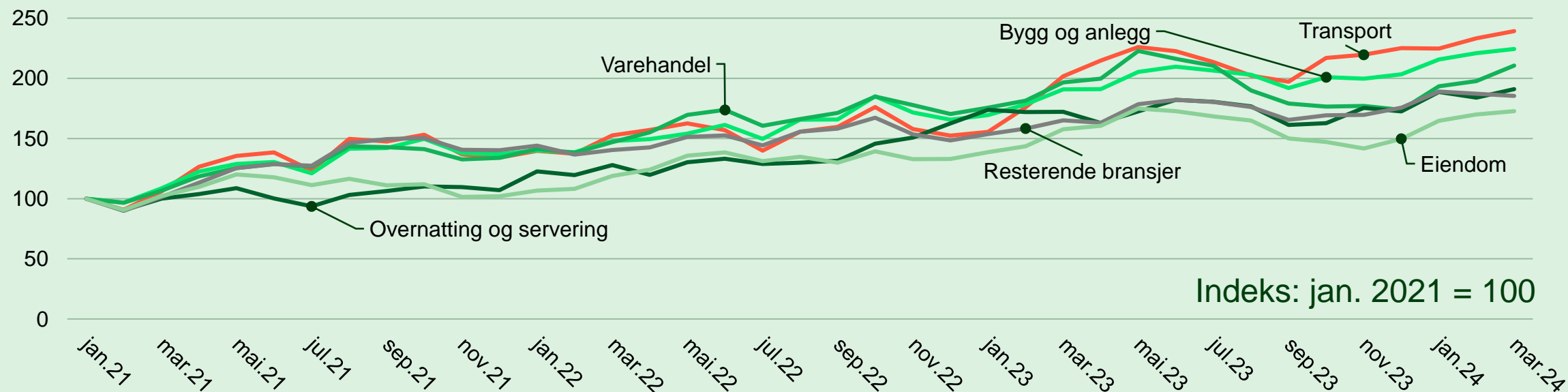
- Det er 15% flere inkassosaker mot bedrifter til nå i år, sammenlignet med samme periode i fjor
- I grafen til høyre kan en se at det var i okt. 2022 antall inkassosaker var på høyde med jan. 2019
- Etter okt. kan en se at det svinger i perioder, men at antall inkassosaker har økt med 15% siden 2019
- Der i mot har hovedstol økt med 86 % fra jan. 2019 til apr. 2024
- Så langt i år er det flere større krav som går til inkasso for bedriftene
- Fra jan. til apr. 2023 og fra jan. til apr. 2024 sammenliknet med samme periode i 2019 ser vi mer enn en dobling i antall saker med hovedstol over 1 MNOK
- Vi ser en økning i antall saker innen både energi og handel hvor vi innen sistnevnte bransje har fått en betydelig økning siste mnd.
- Grafen er ikke inflasjonsjustert og fra mars 2019 til mars 2024 har inflasjonen økt med 19,1%

Indeks: jan. 2019 = 100

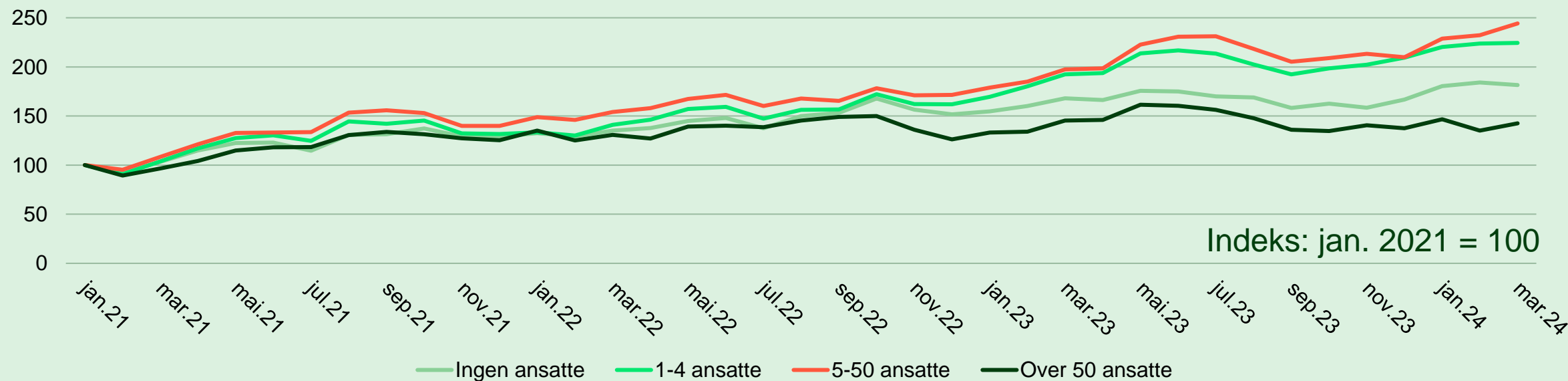
Utvikling i antall inkassosaker for utvalgte bransjer

Under kan man se utviklingen i antall inkassosaker fra januar 2021 til mars 2024 for utvalgte bransjer. Det er innen transport (+239% fra jan. 2021 til mar. 2024), bygg og anlegg (+224%), samt handelsbedrifter (+221%) økningen er størst. Det er verdt å merke seg at starten av 2021 var et bunnpunkt, se graf på forrige side, og at det er naturlig å se en betydelig økning fra dette nivået. I tillegg er bedrifter som er slettet fra brreg. trukket ut slik at en ikke kan sammenlikne endringen i denne grafen med forrige graf.

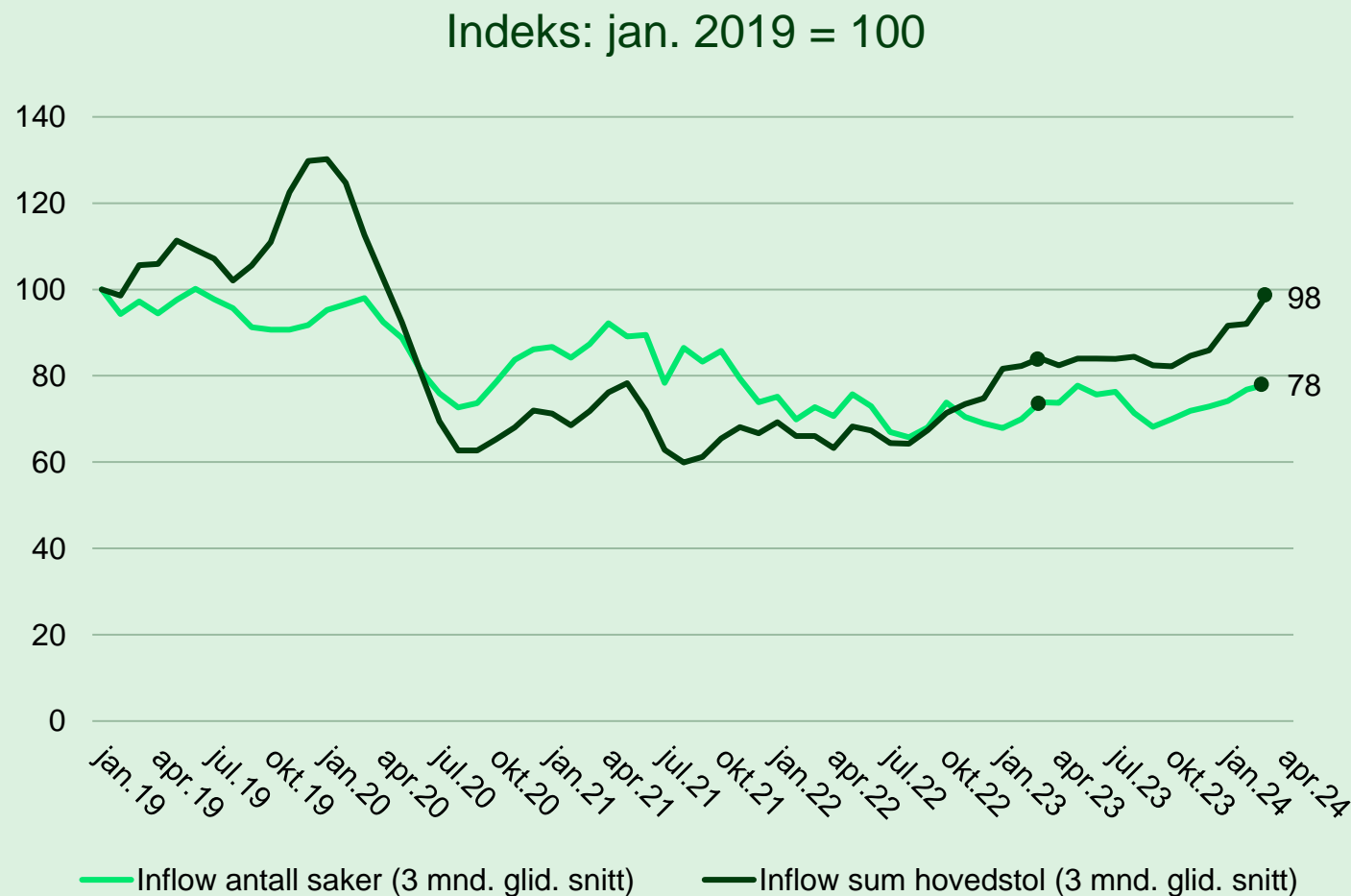
Utvikling i antall saker for ulike selskapsstørrelser

Under kan man se utviklingen i antall inkassosaker fra januar 2021 til mars 2024 for ulike selskapsstørrelser målt etter antall ansatte. Våre tall viser at det er de små- og mellomstore bedriftene som rammes hardest om dagen. Det er verdt å merke seg at starten av 2021 var et bunnpunkt, se graf med inkassoutviklingen for bedrifter, og at det er naturlig å se en betydelig økning fra dette nivået. I tillegg er bedrifter som er slettet fra brreg. trukket ut slik at en ikke kan sammenlikne endringen i disse to grafene.

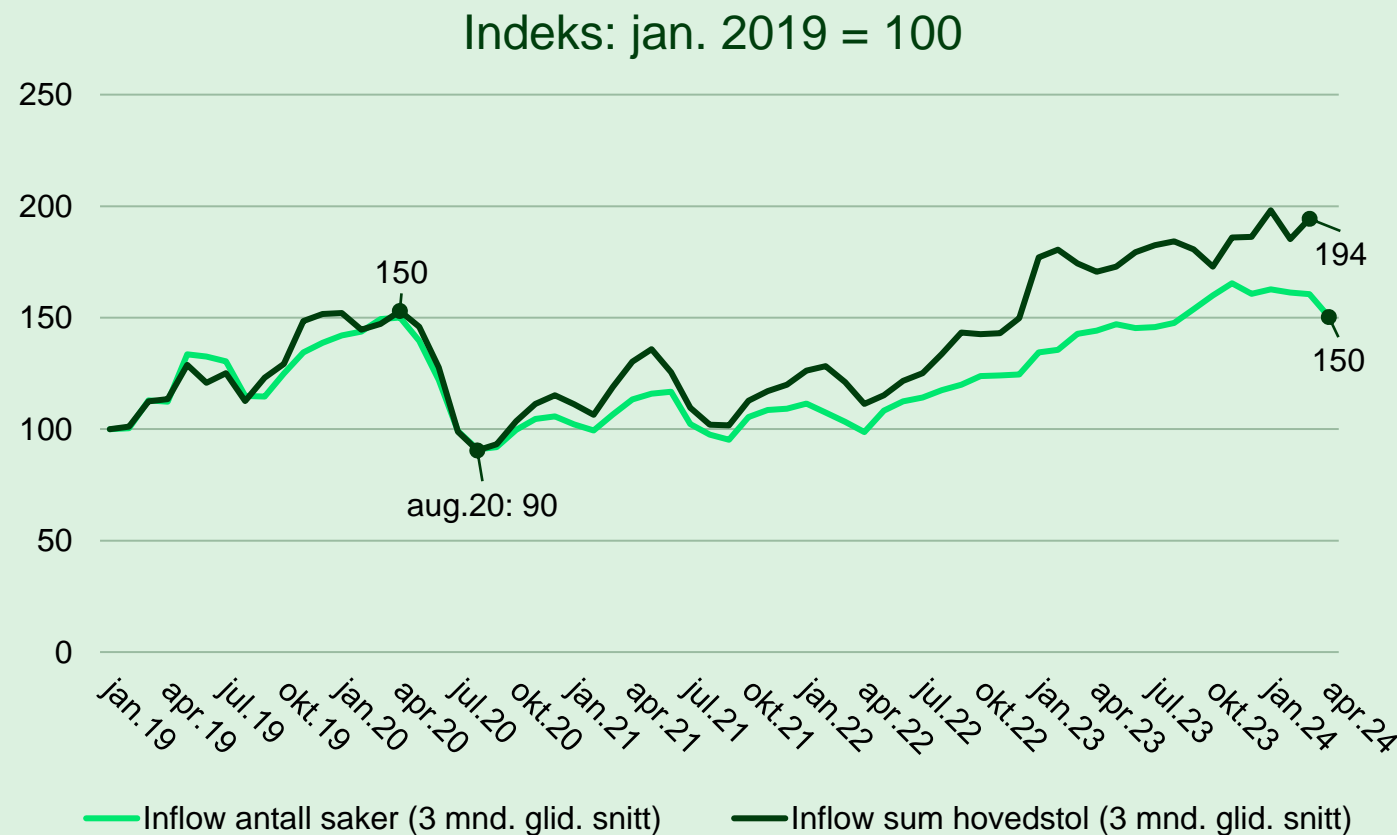
Hvordan preger dyrtiden privatpersonene?

- Så langt i år sammenliknet med så langt i fjor ser vi en økning i antall inkassosaker på 15%
- I grafen til høyre kan en fortsatt se at antall saker til inkasso er lavere enn før pandemien
- I apr. 2024 er sum hovedstol nesten på samme nivå som i jan. 2019 (ikke inflasjonsjustert)
- Fra jan. 2021 til apr. 2024 har antall saker for de mellom 18-25 år mer enn doblet seg
- Vi ser også en økning på 44% i antall vedtatte gjeldsordninger som er aktive i dag sammenliknet vedtatte som var aktive i 2019
- De siste mnd. er det inkassosaker fra handel og energi som øker. Sistnevnte er en naturlig økning etter en kaldt og lang vinter
- Innen bank har vi sett en betydelig økning i misligholdet av boliglån siden 2019

Boliglån til inkasso har de siste månedene stabilisert seg på et høyere nivå

- Som nevnt har vi sett en betydelig økning innen boliglånsinkasso de siste årene
- Siden januar 2019 frem til april 2024 har antall saker økt med 50% og sum hovedstol nesten doblet seg
- Likevel er det verdt å merke seg at det i april 2020 var like mange boliglånssaker som i april i år
- For rett etter pandemien brøt ut kan en se et betydelig fall i misligholdte boliglån frem til august 2020
- Etter dette fallet kan en se at antall misligholdte boliglån jevnt over har fortsatt å øke

Kreditorbarometeret: Økonomien til folk flest

Kreditorbarometeret er en unik kombinasjon av makroøkonomiske variabler og våre interne inkassodata. Med barometeret ønsker vi å svare på hvordan privatpersonenes økonomiske situasjon har vært historisk, er i dag og hvordan den vil se ut de neste årene. Kreditorbarometeret viser hele den økonomiske situasjonen og inkassoutviklingen er kun en del av dette. Vi har lagt vekt på variabler som påvirker privatpersonenes likviditet.

Privatpersoner

Dagens situasjon

Trender over tid

Prognose

Måler privatpersoners økonomiske situasjon fra et inkassoperspektiv

Intern
inkassodata

Makroøkonomiske
variabler

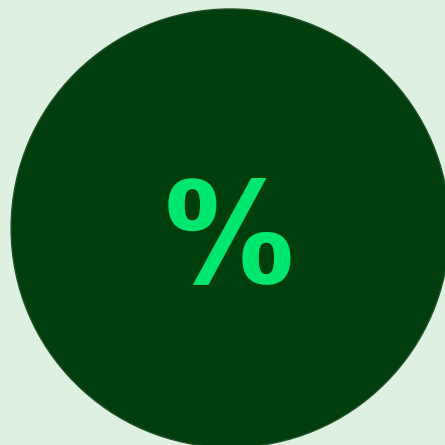
Kreditorbarometeret

Oppdatert og revidert Kreditorbarometer

Siden lanseringen av barometeret i januar i år har vi gjort noen justeringer. Vi har endret fra å se på arbeidsledighet til å bruke sesongjustert arbeidsledighet. I tillegg har Norges Bank gjort endringer i beregningene av rentebelastningen. Dette er engangseffekter. For å få med revidert makro- og inkassodata oppdaterer vi siste 6 måneder. Disse 3 justeringene har løftet barometeret

Sesongjustert
arbeidsledighet

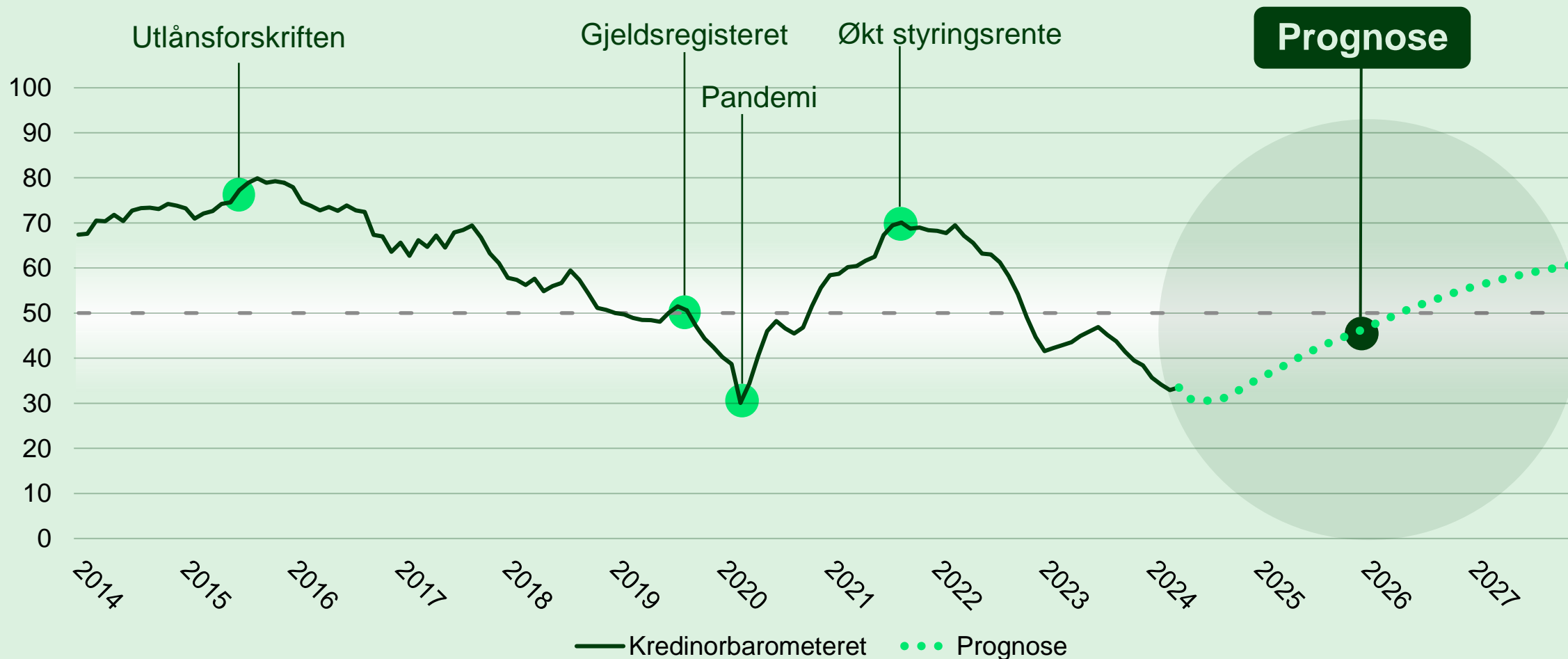
Beregning av
rentebelastning

Revidering siste
6 mnd.

Kreditorbarometeret: Er vi over kneika?

Kreditorbarometeret: Er vi over kneika?

Kreditorbarometeret går tilbake til jan. 2014 og frem til des. 2027. Skalaen går fra 0 til 100. Den stiplede grå linjen viser husholdningenes økonomiske situasjon i «normale» tider. Denne linjen er markert med et hvitt område som strekker seg fra 40 til 60 på indeksen.

Fra 2014 til 2016 var det «gode» tider for husholdningene ettersom barometeret lå over normalen. I 2015 innførte Finansdepartementet en forskrift som regulerer bankenes utlånspraksis for boliglån for å dempe gjeldsveksten. Fra 2016 kan man se et tydelig skifte med en nedadgående trend frem til pandemien. I 2017 kom det retningslinjer for forbrukslån. I tillegg ble gjeldsregisteret lansert. I denne perioden ble det langt vanskeligere å refinansiere ved å ta opp mer gjeld. Som det kommer tydelig frem i barometeret så ble husholdningene økonomisk sett «reddet» av at pandemien kom i 2020. Det var det ikke mange som så for seg da pandemien traff. Styringsrenten ble satt ned til null, regjeringen satte i gang støtteordninger og ikke minst fikk husholdningene svært begrenset konsummuligheter. Dette medførte historisk høye sparerater for husholdningene og god likviditet. Husholdningenes økonomiske situasjon ble igjen bedre enn «normalen».

I slutten av 2021 satte Norges Bank opp styringsrenten for å få inflasjonen ned mot målet på 2%. Fra 2021 og frem til i dag har styringsrenten gått fra 0% til 4,5%. I slutten av 2021 ser man et tydelig skifte i barometeret hvor husholdningenes økonomiske situasjon ble forverret. I dag er barometeret omtrent på samme nivå som før pandemien. Vi mener at husholdningene begynner å nærme seg bunnen, men at det vil bli en liten forverring i den økonomiske situasjonen i noen måneder til. Forutsetningen for dette scenarioet er at styringsrenten skal kuttes fra september som er Norges Banks siste prognose. Som det ble nevnt tidligere i rapporten indikerte Norges Bank på rentemøtet i mai i år en rente på 4,5% lengre enn de tidligere så for seg, mars-prognosen, og at de er forberedt på å heve styringsrenten hvis det er behov. Hvis det ikke blir rentekutt i år vil også våre prognoser om bedre økonomiske tider for husholdningene bli skjøvet frem i tid. Hvis renten heves videre vil barometeret fortsette nedover og indikere enda dårligere tider. Som beskrevet tidligere er det vanskelig å forutse fremtiden, så mye kan endre seg frem til neste rentemøte i juni. I mellomtiden ser vi for oss at inkasso øker videre og at vi ikke er over kneika enda. Dessuten vil man sannsynligvis kunne se et tydeligere skille for de som leier og de som eier fremover. Et rentekutt vil være etterlengtet for husholdningene med gjeld og spesielt de med mye gjeld. Der i mot vil ikke et rentekutt alene bedre økonomien til de som leier.

K